

Nem hagytam magam, mert ha, legyurnak, nem mehetek férjhez. Meg ha gyerek lett volna, ember el nem vett volna. Félkoldus vagyok kezemre, itthon járkálok. Várom, míg begyógyul.

Továbbment. Kemény mellei fel-le rengtek vékony bluza alatt. Szép és erős, testét **megvédő** egészséges lány volt.

Gogoly *Holt lelkek* című regényét most olvastam harmadszor. Nagyszerű munka. Csicsikov egy egész birodalom embereit képviseli. A legplasztikusabb figura: Plyuskin volt. Megértem, hogy Gogoly mosolya a realizmus acélkeménysége volt, megértem, hogy ez a nagyszerű fotomontázs többet tett, mint sok ezer katona. Nem egy emberről, de emberekről, nem egy maroknyi helyről, de egy világbirodalom területéről van itt szó, akkoráról, amely 42-szer nagyobb, mint például Franciaország. Lenyűgöző, felemelő és becsületos irás ez a regény! Pontosan emlékszem: a 272. oldalon ezt írja Gogoly: — ki mondja meg a tiszta igazságot, ha nem az író?

Valóban!

Egy pillanatra eszembe jut: az orosz földön mindég elűzték a szellemet, de nem tudták megölni! Radiscevet száműzték, Puskin is, Go-golyt is, Turgenyevet is, Gorkijt is: minden a szellem lobogóját! Becsület azoknak, akik ki merték mondani az igazságot!

\*

A vendéglő előtt még ott lóg az új bort jelző káposztafejes rúd, de ma már alkohol-ellenes előadás volt. Összesen 62-en jöttek el erre az előadásra. 4200 lakos közül csak 62-t érdekelt ez a téma. Unatkoztak, álmosodtak az emberek és menekülni szerettek volna. A mozgolódás után pipára gyújtottak, szellőztetés nélkül füstöltek, majd lassan hazafelé szállingóztak. Akik mindjárt az előadás elején kimentek, azok a vendéglő söntésében mindjárt meg is itták pálinkájukat és borukat.

### VAJKAY LAJOS: MOSTOHÁNAK SZÜLT A SORSOM...

Mostohának szült a sorsom,  
átkom, terhem túróm, hordom,  
sirva nézem anyám sírját,  
ősi jussom mások birják.

örző isten nincs felettem  
más kezében préda lettem,  
jó szavakra nem emlékszem,  
jó falatban nem volt részem.

Tömködték a maguk fattyát  
nékem csak a morzsát hagyták,  
szalmán háltam, rongyba jártam,  
mezítlábbal tében-nyárban.

Nem túrtek a kályha mellett,  
kora reggel kelni kellett,  
húzni-vonni késő éjig,  
mindent értük, mindent nekik.

Én vetettem, én arattam,  
illő részem meg nem kaptam,  
háborúba engem küldtek,  
dárídózva itthon ültek.

Nem hiába hullt a vérem,  
jussom egyszer számon kérem  
hiszem, tudom, hogy megérem,  
életem csak ezért élem.